

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

גישמאק בהלכות שבת...

במאות השנים האחרונות התפתח העולם בצעדי ענק, ייחודיים שלא זלמו עליהם בעבר, מתפתחים למציאות מוחשית והופכים להיות חלק מהחיים הרגילים, עד שכעבור תקופה קצרה שוכחים שדברים אלו לא היו קיימים במציאות החיים לפני זמן לא רב.

השינויים והחידושים קיימים בכל התחומים, כלי תחבורה ותעופה, מכונות ומכשירים משוכללים העושים את כל העבודה ללא מגע יד אדם, מפעלי ענק המופעלים בלחיצת כפתורים וזעירים, חישנים ומצלמות בכל רחוב, ועוד. כל אלו מעוררות בפני המבקש לדעת את דבר ה', שאלות הלכתיות בכל התחומים, במיוחד בהלכות שבת.

לדוגמה: האם מותר לנסוע ברכבת שנבנתה תוך כדי חילול שבת רח"ל? מה ההוראה למעשה בנוגע למעבר תחת מצלמות אבטחה בשבת? ומה דין הממתקים החדשים שהילדים מקבלים באבות ובנים? וכמה הרבה שאלות חדשות!

כבר לפני מאות שנים כתב **רבי יונתן אייבשיץ** בספרו **ירעות דבש** הביא **המש"ב** (הקדמה להלכות שבת), שאי אפשר כלל במציאות להנצל מאיסורי שבת אם לא ילמוד היטב את כל הדינים על בוריהם! הדברים מקבלים משנה תוקף בזמננו, במציאות המתחדשת, שאם אינו לומד הלכות שבת לא יוכל להיוור!

הג"ר משה ידלר שליט"א
מחבר ספר 'מאור השבת'

הג"ר **משה ידלר שליט"א** מחבר ספר 'מאור השבת', משקיף כבר עשרות שנים, בבירור השאלות שהתעוררו במציאות זמננו, בגישמאק וחיות דקדושה, ועשרות מגילונות עומק הפשט הם על פי דבריו, לדוגמה: על השאלה של הספינה מהגיליון הנוכחי כבר מסר על כך שיעור ב-6.

מרכזי תורה בשבוע האחרון, בקמניץ, ובגזר התורה, אור הצפון, וזניץ יש"ח ברכפלד, בית כנסת חזו"א רמת שלמה, ובישיבת פאר ישראל גור ולב"ח, ועוד.

המשתתפים בשיעוריו הנפלאים, מעידים שהשיעורים הנפלאים חודר עמוק ללב, וגם אם לא זוכרים את כל הדינים, עדיין היסוד לברר היטב הלכות שבת חודר למעמקי הלב, וכלשון **הפסוק** (תהלים פרק קיט פסוק קסב) שֶׁשׁ אֶנֶךְ עַל אֶרֶץ תִּקְוָה בְּמוֹצָא שָׁלָל רָב. על פי דרכו, חרט מפעל 'הילכתא' על דיגלו את המשימה, לברר ולדון תוך כדי ליבון היטב בסוגיות הש"ס והפוסקים, וקבלת הוראות **גדולי ופוסקי הדור שליט"א** הבקיאים בתחומים אלו, ונותנים את דעתם והכרעתם בחכמת התורה - באר מים חיים.

כי לא תשחק מפי זרעו!

נושא הגיליון

'ספינר עם סוכריות בשבת'

'בנין וסתירה בכלים'

ספינר ושבשבת: בתקופה האחרונה נמכר בחנויות הממתקים, ממתק חדש של חברת **פשקס בהשגחת בד"ץ העדה החרדית ירושלים**, בצורת 'ספינר' (ראה תמונה), מפלסטיק בעל שלוש צלעות המורכבות על גבי גלגל אמצעי, ודרך המשחק כאשר מגיחים את שני אצבעות על הגלגל, ושלושת הצלעות מסתובבות סחור סחור, ועל שלושת צלעותיו מודבקות שלוש סוכריות. מוצר דומה נוסף בצורת 'שבשבת' (ראה תמונה) בעל חמש צלעות המורכב על גבי מקלון פלסטיק דק, שעל חמש צלעותיה מודבקות סוכריות, וכך אפשר לסובב את הספינר והשבשבת, כאשר שיווי המשקל של הסיבוב הוא בעזרת הכובד של הסוכריות. לאחר אכילת הסוכריות נשאר הפלסטיק כמשחק, ככל ספינר ושבשבת רגילים בלי הסוכריות.

צדדי השאלה: כעת השאלה, האם מותר לאכול בשבת את הסוכריות שעל ה'ספינר' וה'שבשבת', באכילת הסוכריות הראשונות הוא בחשש איסור של 'חותר' ומקלקל, מחמת שאחרי אכילת הסוכריות הראשונה המשחק כבר לא ראוי כל כך לשימוש כמו מקודם, שהורס את שיווי המשקל של הצלעות, והמשחק פגם באיכותו ממה שהיה בתחילה, ובאכילת הסוכריות האחרונות הוא בחשש איסור 'מותק מנא' למכה בפטיש', שבכך הוא מחזיר את השיווי משקל, ועכשיו הוא יותר ראוי לשימוש, ועוד שדבר כלל אחרי שמורידים את כל הסוכריות הוא מסתובב הרבה יותר טוב מאשר בהתחלה. או שמותר כי הוא רק מתעסק בדבר חיצוני שמקלקל ומחזיר את השיווי משקל?

1. מותר לכל הדעות!

דרוש וקבל שכר: חובה עלינו להקדים, שההוראה הברורה של כל הרבנים וגדולי הוראה שנשאלו אודות נידון זה, שאין כאן שום 'שילה', וברור שמותר לכתחילה לאכול בשבת את הסוכריות שעל גבי ה'ספינר' וה'שבשבת', ביניהם הרבנים דלהלן הג"ר **נחן קופשיץ שליט"א**, והג"ר **צבי ובר שליט"א**, והג"ר **יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א**, והג"ר **משה ידלר שליט"א**, והג"ר **מאיר סירוטה שליט"א**, והג"ר **יחזקאל אלימלך כהן שליט"א**, והג"ר **אלימלך קורנפלד שליט"א**, והג"ר **מנחם קורין שליט"א**, והג"ר **גרשון מלצר שליט"א**, והג"ר **אליהו בייפוס שליט"א**, ועוד, בשורות

ברכת מזל טוב

לידידנו הדגול הרה"ח רבי יצחק זאב וילהלם שליט"א לרגל הכנסתו לברית של בנו אברהם מרדכי שיח' זה הקטן גדול יהיה כשם שנכנס לברית כן כנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים

הבאות יתבארו חלק מטעמי ההיתר להגדיל תורה ולהאדירה בבחינת 'דרוש וקבל שכר', ותן לחכם ויחכם עוד!

2. טעמי ההיתר

א. אין בנין וסתירה בכללים: עיקר הנושא הוא האם יש בזה משום בנין וסתירה בכללים, והנה מבואר **במג'** (שבת פדים מ"ב; עד: קב: ועוד), שאסור מדאורייתא לעשות כלי בשבת והעושה כלי בשבת חייב חטאת, ונחלקו **רש"י** ו**תוס'** ופוסקים **הט"ז** ו**הומגן אברהם**, מהו האיסור האם משום 'בנין בכללים' שכל כלי שתוקעים בו כלי אחר כמו קנה של סידרים נחשב לבנין, או רק משום 'מכא בפטיש' אבל אין בנין וסתירה בכללים. וכך נפסק **בשו"ע** (סימן שיד סיף א') שאין בנין וסתירה בכללים והני מילי שאינו בנין גמור. וכתב **המשנ"ב** (ס"ק א'), שמכל מקום בנין וסתירה גמורה נאסר אפילו בכללים.

ולגבי אכילת הסוכריות שבספינר, לכאורה בתחילה כשאוכל את הסוכריות הראשונות הוא נחשב כסותר את הכלי, משום שאינו מסתובב כראוי, ובסוף אחרי שאוכל את כל הסוכריות הוא בונה ומתקן את הכלי כי עכשיו יוכל להסתובב כמו בתחילה. ובשכשבת הוא יותר מזה, שבתחילה לא מסתובב כל כך, ואחרי שאוכל את הסוכריות מסתובב הרבה יותר מהר מבתחילה.

ובשו"ע (סימן שי סעיף ב') מיטה של פרקים אסור להחזירה ולהדיקה ואם תעק חייב חטאת, וכוס של פרקים מחולקת אם מותר להחזירה ולהדיקה או לא. ואם דרכו להיות מהודק אסור. וכיון שהסוכריות מהודקות לספינר, לכאורה דומה לכוס של פרקים שאסור, כיון שמפרק ומתקן את הכלי.

אכן באמת משום בונה וסותר אין לאסור שהרי לא סתר לגמרי את הכלי ולא בנאו מחדש, אלא רק קלקל ושיפר קצת, ואין בנין וסתירה בכללים כשאינו סתירה ובנין גמור, [מצד סברא זו לבד עדיין היה שייך לאסור מדרבנן], ואינו דומה לכוס של פרקים שביטל החזיר את עצם הכלי.

ב. הספינר כבר מוכן: עיקר ההיתר הוא, כיון שהפליטיק היה כבר מוכן לפני ההספינר והסוכריות עליו, והסוכריות ועודו להיאכל ולהתפרק ולא להיות דבוקות באופן קבוע, אם כן החפץ היה מוכן לשימוש עוד לפני אכילת הסוכריות וגם אחריהן, ואין כאן בונה וסותר.

וכמו שלמדנו **במשנה** (שבת דף קמז). ונפסק **ברמב"ם** (שבת פרק כג הלכה ב') ו**בשו"ע** (סימן שיד סיף ו') שמותר להתיז ראש החבית בשבת בלפוח לפתוח את החבית, וכן מותר לנקב את המנהרה של חבית. שואלת **הגמ'** (מכות דף ג') מה ההבדל בין ההיתר במגופה של חבית לאיסור בפתיחת בית הצנור, מתרצת **הגמ'** 'זה חיבור זה אינו חיבור'. כלומר המגופה שנדבקת לחבית אינו נחשב חיבור, שהרי נסתם אחרי גמר עשיית החבית ועשיר להדיח.

והורו **הגר"ז** **אורבאך זצ"ל** (שמירת שבת כחלכתה פרק טו הערה רעב), שההיתר של מריקת חבית, אינו דווקא לצורך פירוק כפי שהאריך להוכיח מדברי **הפוסקים**, אלא היתר גמור או כשלא היה כלי וגם לא עושה כלי. ויסוד הדבר מפורש **בחז"א** (סימן סא ס"ק ב), שקריעת מעטפה דינו כקריעת עור שעל פי החבית. ולפי כל זה ברור שמותר לאכול הסוכרית של הספינר, כי הדבק של הסוכרית לספינר לא נחשב חיבור, ואינו עושה כלי באכילתו, והרי הוא כמתיז פי החבית.

כתב **הרמ"א** (סימן שיד סיף ב') שהאיסור לפתוח קשר של אומן בקשר, הוא רק בקשר שהאומן קשר בשעת מלאכתו, אבל מותר לפתוח קשר שנקשר מאליו שלא מרצונו טעם הדבר מפורש **במשנ"ב** (ס"ק טב), שקריעת האומן בשעת מלאכה נחשב בחינת 'מכא בפטיש' כיון שהוא גמר המלאכה, אבל שאר קשריות שקשורו אחר מלא הבדל לא שייך בניתוק משום 'מכא בפטיש'. וגם בספינר הכלי כבר מוכן במפעל לייצור משחקים, ומה שמפעל הממתקים הדיבק לספינר סוכריתו כאמצעי שיווק, לא ביטל תורת כלי מהספינר, וממילא לא נחשב 'מכא בפטיש' באכילת הסוכרית, כיון שלא החזיר לספינר תורת כלי באכילתו.

ג. קלקול חיצוני: כפי מה שהתבאר אין בספינר איסור משום בנין וסתירה. ולכאורה עדיין היה משום לאסור מיקלקל, אכן באמת אכילת הסוכריות אינה נחשבת מעשה קלקול, שהרי המשחק לא איבד את צורתו, והאדם רק אכל את הסוכרית שבדבוקה למשחק שלפני כן. הוא היה כלי ואחרי כן הוא נשאר כלי, ועוד שאפשר לשחק בזה ביתנים, ועוד שהוא מתקסם בדבר חיצוני.

ד. אינו מתקן מנא: באכילת הסוכרית האחרונה לא נחשב מתקן מנא, שאין כאן תיקון כלי כי הרי הכלי כבר היה מתוקן קודם, והסוכרית האחרונה הפעירה למהלך התקין של המשחק, והוא רק דבר חיצוני שהפריע לו, וכעת הוא מסלק את המפריע והמשחק חוזר לשימושו

הרגיל, והרי אין איסור תיקון כלי כאשר מסלק מפריע חיצוני לשימוש בכלי, ויש לך כמה ראיות מהשו"ע והפוסקים. **בשו"ע** בהלכות יו"ט (סימן תקט סעיף ב') כתב אין משיחין את הסכין במשחות שלה, אבל מחדדה על גבי העץ או חרס או אבן, ואין מוריד דבר זה לרבים כדי שלא יבא לחדדה במשחות. וכתב **המשנ"ב** (שם ס"ק יג') שמכל מקום מותר להורות היתר לרבים ביום טוב להעביר שמנונית שעל הסכין, בעזרת משחות מעץ וחרס או אבן, או על גבי סכין אחר. הרי שמותר להסיר שמנונית שהוא רק דבר חיצוני מהסכין ואינו השחזה, והוא הדין בסוכרית, אלא הרי הוא כמסיר ממנה דבר אבן.

עוד מבואר **בשו"ע** (סימן שכ סעיף ח') שמותר לכל הדעות להדיח כוס שגוי שמה ממנה יין, ומבאר **המשנ"ב** (ס"ק לו') למרות שאסור להשתמש בכוס בלי הדחה, בכל זאת אין ההדחה נחשבת כתיקון הכוס, כי גוף הכלי מותר ורק שהיין אוסר אותו, וכשמדיח אותו הוא אינו מתקנה, אלא הרי הוא כמסיר ממנה דבר אבן.

וכן מבואר **במגן אברהם** (סימן שכא ס"ק ז') שמותר להדיח בשר וכן מנת לאוכלו, ודחה תמימת **הפותר יוסף** מדוע אינו דומה לאיסור סבילת כלים בשבת משום 'מתקן מנא', כי בהדחת דם האיסור אינו בגוף הבשר, אלא רק מדיח אותו מהדם שעליו, אבל בטבילת כלים האיסור קיים בגוף הכלי.

וכן ביאר **הט"ז** (סימן תקיד ס"ק ב') טעם ההבדל, מדוע ביום טוב מותר לחתוך מהתפילה את הראש שנפרק לפתח, ומצד שני אסור לחתוך את הפתילה באמצעה לשנים, וביאר שהסרת ראש הפתילה אינו נחשב תיקון אלא סילוק דבר המצריע, ונחשב כסדר את דבר חיצוני דבוק בבר, כי הפתח אינו דולק כלל, וכאילו דבר אחר דבוק לפתילה, ולכן רק חיתוך הפתילה עצמו נחשב תיקון כלי.

בדומה לכך מבואר **בשוולחן שלמה** (סימן שיד ס"ק ו' וס"ק ב') שאם נתפס חוט בתוך הרוכסן, ומונעו את פתיחתו וסגירתו, מותר להוציא אותו ואינו נחשב מתקן כלי, כיון שדומה למה שכתב **הרמב"ם** (הלכות שבת פרק כב הלכה כד') שמותר להוציא קוץ שנתפס בגד, שהוא דבר חיצוני ואינו מתקן כלי.

ה. דרך שימוש: הסוכרית עומדת לאכילה וכך דרך שימושה, ואכילתה אין בו תורת מלאכה של תיקון או קלקול, ולא מיקרי תיקון וקלקול אלא הפיתוח במשחק, וכל עשוי לפתוח ולסגור אין בו משום בונה ולא משום סותר, ולא משום מתקן ולא משום מקלקל, וכן בשכשבת, והרי הוא כמגבת שמונחת על גבי המשחק ומעכבת את המשחק.

ויסוד ההיתר מפורש בדברי **המשנ"ב** (סימן שיג ס"ק מה) בשם **הט"ז**, שכל שהוא דרך שימוש אינו בכלל איסור עשיית כלי, ולכן מותר לפרק ולהחזיר את כיסוי הכלים אפילו שעשויים לכך, כיון שאין עשויים לקיים רק לפתוח ולסגור תמיד.

וכעין זה כתב **הגר"ח** **אורבאך זצ"ל** (נשבת שלמה חלק א סימן יא) שמותר למרוד חוט במדחום כספית בשבת, למרות שמחמם בכך את הכספית ואחרי השתמש בהתפשטותה לדעת את רמת חום הגוף, וכן מותר להוריד אחרי השימוש את הכספית לתחתית המדחום לשימוש נוסף ולהקדים את המדחום על המכונה, כיון שזה רק שימוש ואינו תיקון הכלי.

ו. אינו מתקן: יש שהסבירו את ההיתר בנוסח הבא, 'יצירת שיווי משקל לכלי אינה נחשבת תיקון, כמו שמותר להניח אוכל בצד אחד של השיוולחן למרות שגורם לו לאבד שיווי משקל ולנטות לצד מסוים, וכמו שמותר לשחק בגנדרה'.

ומבואר **במשנ"ב** (סימן תק ס"ח ק) לגבי האיסור לשקול בשבת במשקולת מאזניים, שטעם האיסור הוא משום 'עונדין דחול' אך לא הוציא טעם לאסור משום 'יצירת כלי שראוי למידה בכך שמניח משקולת בצד השני, ומוכח שאיזון שיווי משקל אינה נחשבת תיקון כלי. את הראיה הזו ממאזניים אפשר לדחות, כי במאזניים 'יצירת שיווי המשקל הוא רק שימוש בכלי ואינו תיקון בכלי עצמו, אבל במשחק הספינר השיווי משקל מתקן את הכלי עצמו שיהיה יותר ראוי לשימוש, וזה כן תיקון בעצם הכלי.

ז. תמיד ראוי לשימוש: כאשר אכל חלק מהסוכריות שבמשחק ונשארה הסוכרית האחרונה, המשחק עדיין נחשב ראוי לשימוש לפחות על ידי הדחק, למרות שמתחילה הספינר הסתובב טוב יותר, ואם כן יתכן להתיז לאכול את הסוכרית האחרונה, מטעם שאינו נחשב 'תיקון כלי' שכבר לפני כן היה כלי ולא יצר משהו חדש, ואיסור מתקן נאמר רק כאשר הכלי לא היה ראוי לשימוש כלל, ובמעשיו הופכו להיות ראוי לשימוש.

בשם הג"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל שמוות להפריד דפים דבוקים בין בספר חדש ובין בספר ישן, כי הדבק נחשב כדבר צדדי, משום שנדבק שלא לרצונו, ולא שייך בו איסור 'מכח בפטיש', והוכיח הגרש"ז כן מדברי הרמ"א (סימן שיש סעיף ג) שהאיסור לפתוח קשר של אומן בבגד, הוא רק בקשר שהאומן קשר בשעת מלאכתו, אבל מותר לפתוח קשר שנקשר מאליו שלא מרצונו.

4. ביזוי אוכלים

ממחק = משחק: היבט למדני מפתיע עוררו לומדי הגיליון; האם יש חשש איסור 'ביזוי אוכלים' כאשר לוקחים סוכר, והופכים אותו למשחק ספיני. בצמיד של סוכריות, או סוכריה בצורה של מוצץ לא משחקים עם המתקת, אלא שהמתקת עשוי בצורה מסוימת, אבל במשחק הספיני, צורת השימוש הוא לשחק עם הספיני ומתקת.

והנה בספר **שערי הברכה** (מהדורה חדשה פרק ג הערה קכ עמוד עב) הביא בשם ספר **ועלה לא יבול** (עמוד קז), הוראת הגרש"ז **אורבאך זצ"ל** שמוות להשתמש בשעויות להדיק אותה על נייר שהוא משחק לילדים, ואינו בו משום 'ביזוי אוכלים', ועדיף לקחת שעויות נגועה בתולעים שאינה ראויה למאכל, וביאר שם בשערי הברכה טעם ההיתר בשני אופנים, א. שגם משחק נוי במאכל נחשב כצורך האדם ואינו ביזוי אוכלים, ב. בדוחק אפשר לומר סברא נוספת, כיון שהשעויות אינה ראויה עדיף למאכל לפני הביטול, עדיף אין בה דין ביזוי אוכלים.

ולגבי ספיני שייך רק הטעם הראשון להיתר המשחק נחשב צורך לאדם ואינו ביזוי אוכלים, אבל הסברא השניה להיתר לא שייך בספיני, שהרי הסוכריה ראויה למאכל, ויש עוד סברא להיתר, שהרי הסוכריה ראויה למאכל ואינה נפסדת, ומתגלגל רק בדרך משחק, ולא גרע מזריקת סוכריות על החתן שמוות.

5. לא לקרוע בשבת אותיות!

זיור! ועורר הבה"ח **כמר דוד יוד ז"ל** כיון שבמעט לא שייך לפתוח את האריזה של הספיני או השבשבת, בלי לקרוע אותיות או ציורים, לכן צריך זהירות יתירה בעת פתיחת אריזת הספיני שלא לקרוע אותיות וציורים. ומכאן תצא הקריאה לייצרני הממתקים והיבואנים המשווקים ממתקים בכשרות מהודרת עבור ציבור יראי השם, לשים לב בעת ייצור אריזות הממתקים לתת אפשרות קלה לפתיחה ללא חשש שיקרעו אותיות וציורים, וכל היכול לפעול בענין זה אצל הגורמים הרלוונטיים, יבורך בברכת השבת מקור הברכה, אין ספק שציבור היראים יעדיפו לרכוש לילדיהם מוצרים בכשרות והידור מושלם שאין חשש קריעת אותיות וציורים.

ייתר כח לאחי הגדול הג"ר **ראובן נתן נטע לוי שליט"א בעל מחבר ספר נטע רענן**, על הערה והסיוע בליבון ובידור ענין זה ושאר הנושאים שבלינויות עומק הפשט בטוב טעם ודעת, כדי ד' הטובה עליו, יהי רצון שיזכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה, אמן.

מאידך יש הוכחות בפוסקים שאפילו דבר שראוי עדיין לשימוש אך לא כמו בהתחלה אסור לתקנו משום איסור תיקון כלי, כמבואר בדברי **המגן אברהם** (סימן שמ ס"ק יא) הובא **במשנ"ב** (סימן תקט ס"ק ז) לגבי מחט שהתעקמה מעט, שאסור ליישר אותה.

ח. אין בו טורח: יש להיתר לאכול את הסוכריה שעל גבי הספיני כיון שהוא מנעשה קל שאין בו טורח, ומבואר **בשו"ע הרב** (סימן שיש סעיף ה) שאסור להכניס בשבת רצועה הנעל חדשה, ואפילו להחזיר הנעל ישנה אל התיור רק כאשר הנקב רחב ויכול להחזיר בלי טורח, אבל אין חשש צר ויש בו טורח להחזיר את הרצועה אסור שהרי הוא כנותן בתחילה אסור משום תיקון כלי. מבואר מדבריו שאם אין בדבר טורח אין איסור של תיקון כלי. כעין זה כתב **המאירי** (שבת דף מת) טעם הדבר שרוב חסדי התיר להחזיר ביום טוב את הנוצות לתוך הכרית והשמיכה, ואינו נחשב תיקון כלי, כיון שהדיט יכול להחזירם ולא צריך אומן בשביל כך.

ט. דרך משחק: בדרך משחק לא שייך בונה וסותר, כמו בסוכריות בצורת צמיד, אטו יהיה זה איסור לאכול את הסוכריות משום מקלקל וסותר, שהרי הורס לגמרי את הצמיד הנעל חדשה, ובהכרח שיקרע שמו מאכל שעשוי בצורה של צמיד, ואין בזה תורת קלקול, וכך גם במשחק של הספיני כך הוא דרך משחק, להוריד את הסוכריה ולשנות את מאזן הכוחות, ואח"כ להחזיר את המשחק לקדמותו, ואינו תיקון וקלקול אלא דרך השתמשות, ולפיכך נכונה סברת המתירים לשחק בלגו גדול (דופלו) כיון שדרכו להרכיב ולפרק.

י. אינו כלי: הספיני מפלסטיק אינו שווה כלום בעיני הילדים, והרי הוא כמקלון ארטיק שמקומו בפת האשפה אחרי האכילה ואין עליו תורת כלי, ולמרות שהילד נשאר עם ספיני ביד, אינו באמת משחק רציני שבעבור ימים בודדים הילדים זורקים אותו לפח.

3. ספיניר שלא מסתובב

מכח בפטיש: לפעמים, חלק מהסוכריה של ספיניר מודבקת גם על הציר האמצעי של הספיניר במקום שאוחזים אותו בכדי לגלגל את הספיניר, ואי אפשר לסובב את הספיניר, ורק אחרי שאוכלים את החלק הזה של הסוכריה הוא ראוי למשחק, ויש לזון האם באופן כזה אכילת הסוכריה יתייחס 'מכח בפטיש', כי באכילת הסוכריה הוא מתקן את הכלי שיהיה ראוי לשימוש.

דבק בחודי הדפים: נראה שגם באופן זה מותר לאכול את הסוכריה הזו, וכמבואר **במשנ"ב** (סימן שמ ס"ק מה) לגבי ספר שקצוות הדפים נדבקו ואי אפשר לפתוח את הספר, מותר להסיר את הדבק, משום שהדבק שטוור את הדפים לא נעשה לקיום ואינו בכלל איסור קורע, וכל שכן באופן שנעשה ממילא בלי כוונה. מבואר מדבריו, שאין איסור מתקן כלי, אפילו כשאין ראוי לשימוש מחמת הדבק, והוא הדין בסוכריה הדבוקה לאמצע הספיניר.

יש להוסיף, כי **בשמירת שבת כהלכתה** (פרק כח הערה ד) הביא

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **מותב:** אין חולק שמוותר לאכול את הסוכריות שעל גבי הספיניר והשבשבת בשבת ומכמה טעמים שהתבאר בפנים ונציין את חלקם.
- ב. **חוזר לקדמותו:** אינו נחשב מתקן מנא, שהרי היה כבר כלי מתוקן ודבר חיצוני הפריע לו, ועתה מוריד את הדבר החיצוני וחוזר למצב של כלי גמור כפי שהוא בעצם כל הזמן.
- ג. **דרך משחק:** צורת שימוש במשחק זה ואינו תיקון או קלקול.
- ד. **תיקון קל:** אכילת הסוכריה הוא תיקון קל ואין בו טירחה גדולה להחשיבו כמתקן.
- ה. **לא מסתובב:** במקרה שהסוכריה דבוקה למרכז הספיניר, מותר לאכול את הסוכריה ואינו נחשב 'מתקן מנא'.
- ו. **ביזוי אוכלים:** אין בספיניר חשש של ביזוי אוכלים כיון שהוא צורך האדם, ואינו נפסד כלל.
- ז. **זהירות:** בפתיחת האריזה בשבת צריך להיזהר לא לקרוע אותיות וציורים.

לתרומות והנצחות

חייגו עכשיו

02-5377085

שלוחה 8

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על: 100 ש"ח מזומן

שאלה: האם מותר לפתוח ולסגור בשבת 'מחיצות זזות', ומדוע?

הצדדים: בהרבה מהיכלי התורה והחסידיים ואולמי שמחות, נפוץ השימוש ב'מחיצות אקוסטיות'. עם בידוד מיוחד המיועד להפרדת החדרים, המחיצות נעות על המסילות הקבועות בתקרה, ונתפסים אחד בשני, ויש סוגים שגם מתחברים לרצפה. האם אסור משום בונה וסותר או לא, והאם יש הבדל אם תקעה בחוק, ללא תקעה בחוק? הצד האסור, כיוון שקבועות ונראות ממש כמו קיר וההפרדה יוצרת חדרים נפרדים. והצד להיתר: שהכל קיים כבר והוא רק מזיז מצד אחד למשנהו.

מקורות: ביאור שיטת האוסרים בדברי הג"ר **יצחק דוד שליט"א** (שבטת יצחק חלק י' מלאכות שבת פרק ט עמוד קט), ביאור שיטת המתירים בדברי הג"ר **יצחק מרדכי הכהן רובין שליט"א** (קובץ היכלא חלק ז עמוד קעח).

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה! ההגרלה על דעת רבני המפעל. התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. ניתן גם לענות בעילום שם, בלי להכנס להגרלה.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולח 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 248 על סך 100 ש"ח
האברך החשוב הרב בנימין יהושע חדאד שליט"א
ישיבת מיר ירושלים בית מדרש המרכזי

מדור זה נתרם השבוע לעילוי נשמת הר"ר אלימלך בן
הר"ר אפרים הלוי זצ"ל נלב"ע כ' טבת תשס"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

השו"ת השבועי מ'בית הוראה הילכתא'

שאלה: מעשה שהיה בבחור שהתערב עם חברו, שאם יצליח לקבל 100% במבחן של משנה ברורה דרשו חבריו יתן לו 50 ש"ח, ואם יקבל פחות מ-100% הנבחן ישלם לחבירו 50 ש"ח. במפעל הנבחן לא קיבל 100% והשאלה האם צריך לשלם או לא, אולי פטור כדין אסמכתא או מטעם אחר יפטר?

תשובה: באופן שהתובע או הנתבע ספרדים שנוהגים כדעת השו"ע, ודאי פטור מלשלם. גם באופן ששניהם אשכנזים שנוהגים כדעת הרמ"א פטור, אלא אם כן עשו קנין (סודר וכדומה) להתייבב, ובתנאי שההתערבות היתה כעין 'משחק קבוצי' שינחש את התשובות, אבל באופן שהנבחן בטוח שיצליח מחמת ידיעת החומר אינו כמשחק קבוצי ופטור. ותנאי שהתחייבו זה כנגד זה והניחו המעות ברשות שאינו של אחד מהם כמבואר בשו"ע (חו"מ סימן רז סעיף יג) וברמ"א (שם).

יש לציין למה שמבואר בשו"ע (סימן שע) שיש אופנים שעצם ההתערבות הוא חשש גזל, שפוסלו לעדות.

לתגובות לכתב התשובה ניתן לפנות ל'בית הוראה הילכתא' 02-5350535 שולח 1-1.

עדכוני הלכה

הגר"ר קנייבסקי שליט"א: ללמוד זוהר אפילו בלי להבין!

השלמה לגיליון עומק הפשט מספר 248, בנושא 'בשמים יזכיר לו מה שלמד'. מבואר בזוה"ק (פרשת וישב דף קפה), ובספר חסידים (סימן תתשסד), שבגן עדן מלמדים את האדם מה שלא הבין בחייו. לפי זה מחדש השו"ע הרב (הלכות תלמוד תורה פרק ב הלכה יב יג), בתורה שבכתב אפילו אינו מבין מקיים מצוות 'למודתם', אבל בתורה שבעל פה אם אינו מבין הפירוש, אינו נחשב לימוד כלל. ובכל זאת, צריך ללמוד את כל התורה גם דברים שאינו מבין, ולעתיד לבוא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שלמד בעולם הזה, ולא הבין מקוצר דעתו.

והורה למעשה הג"ר **חיים קנייבסקי שליט"א** (קובץ גיליונות פרשת ויגש תש"פ עמוד 6), להג"ר **אריה שכתר זצ"ל** לעבור על זוהר לפחות פעם אחת, אפילו בלי להבין, ובשמים יסבירו לו כל מה שלא הבין.

נושא הגיליון הבא:

'בונה וסותר במחיצות זזות בשבת'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והגדלות תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאות הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים וימי עיון
בית הוראה טלפוני
בידור הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי
02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל

פקס: 02-6507823